

maakte hij
s levens wil.
Kon. 19: 3a.
mel slaat op
n deze razen-
gen van ver-
de profeten
ulus bij zijn
aldiging stel-
Reformatie
den van vij-
hoezeer be-
dief was ver-
het doel zijn
bergen. Daar-
kort. Deze
zoeken, maar
ogen.
ats. Hij kon
n des hemels
or zijn vlucht
armel uit te
deserteur ge-
in Izebel
Heeren moet
Gods volk
lia zal straks
ten om Zina
sterker. Hij
eft voor de
j te plaatsen
ie zijn leven
en; maar wie
e zal het be-
desertie.
t VEER 4.

gehoorzaam-
meebrengen
rstanden van
en worden en
acht van het
en volgende
de refor-
van het
ik nog een en
an onze zgn.
over een en
akt. Als het
ot tijd in dit
doorwerking
moet in de
e zoo verder
KNOOP.

rij het nieuwe
bben wij be-
zijn voor ons
aken wij nu
ar al te zeer
in het kaars-
Nederlandsch-
der, en in het
we met zorg
d nog steeds
n staan. Wel-
niet minder
eweest. Geen
resident Ger-
vaardien van
zen van den
m, te schreeu-
an den bezet-
ks bloedende
ten-Generaal,
schatmeloos,
vrien God ons
d willen ver-

de volksver-
nd en hooren-
onder blikken
aren kan: We
schema van
is vergoelikt
illegaal" be-
merhorn —
open maar niet
t een luiden

schreeuw tegen deze revolutionaire illegaliteit. De pers wil dus doen gelooven, dat de massa toch wel langzamerhand ontwaakt, en zeker, zóó sif als een paar maanden geleden is men reeds niet meer, maar veel meer dan een knippen met de oogen tegen het steeds feller licht is het nog altijd niet geworden. Zit maar eens in den trein, sta in de tram en vergelijk de gesprekken — of het stilzwijgen — met hetzelfde in den bezettingstijd.

Toen kon niemand zwijgen, terwijl het zoo gevaarlijk was, de verontwaardiging over het onrecht drong door alle mazen van het Gestapo-net heen — nu echter stelt men de onderwerpen nauwelijks aan de orde en als ze tersprake komen, dan maar al te vaak zóó laag-bij-de-gronds, dat de conclusie moet luiden: de zaak raakt nog steeds niet het hart van het volk — het hart ook dezes volks is moede geworden en dik. Men kan goedmoedig probeeren dit psychologisch te verklaren: reactie op de oorlogs(over?)spanning of iets dergelijks, maar intusschen vragen wij ons af, of zich hierin niet voltrekt een oordeel van den God, die de geschiedenis leidt. Er zijn er, die zulk oordeel willen opmerken in het geweld der feiten, als zouden deze in zich sluiten de duidelijke spraak, dat nu de tijd gekomen is Indië los te „laten“, doch veeleer achten wij zulk oordeel op te merken in dezen geest van indolentie, waarmee het Trojaansche paard der verkapt revolutie binnen de muren van 's lands vergaderzalen wordt gehaald.

We weten niet op dit oogenblik, hoeveel in dit opzicht nog kan veranderen, maar voor het optimisme, dat sommigen ons presenteren is hier allerminst reden. Want deze verschijnselen zijn niet van vandaag of gisteren. Het Nederlandsche volk heeft reeds in den oorlog de tegenstellingen en den principiële strijd niet geestelijk geproefd en de verdwazing heeft zich toen reeds van de duizenden meester gemaakt. Het heeft den strijd des Heeren niet gezien en welgetoond dus vandaag hem te voeren. Zoo kan het gebeuren, dat dit volk heden Hosanna roept voor den vijand, dien het gisteren aan den vloek nog overgaf.

Maar één ding staat dan toch wel vast, zal men zeggen, n.l. dat het volk, dat de Staten-Generaal, de regering „niet ongewaarschuwd zijn gebleven“. Ze zijn er toch geweest, zoo lezen we in ons dagblad, de artikelen, de redevoeringen, van de anti-revolutionairen niet in het minst, die in scherpe kritiek de rechtverkrachting hebben gestriemd en de noodlottige consequenties aangewezen.

Inderaad — en we zijn er dankbaar voor, dat zulks is geschied. Maar toch rijst tegelijk de benauwen- de vraag: of juist dit geluid wel zuiver en sterk genoeg is geweest. Wij hebben zoozeer gemist, in pers en redevoering, het eene groote woord, dat alle juridische analyse en logische kritiek moet stuwen en stempelen tot profetie: het getuigenis dat de regeeringspolitiek en een overeenkomst als van Linggadjati niets minder zijn dan schending van het recht d e s H e e r e n. Haarlijn is aangetoond, dat de bepalingen staatsrechtelijk en ook in andere opzichten totaal onaanvaardbaar zijn — en we verblijdden ons over de scherpeheid der ontleding — maar dat met zulke ondeugdelijke overeenkomsten Gods Naam en Zijn heilige wet wordt aangerand, het ging achter de analyseerende kritiek maar al te zeer schuil. O zeker, er is op gewezen, dat de regering de „wet“ overtrad, het woord „revolutie“ is niet verzwegen, maar welke klem op de gewetens zal zulks kunnen oefenen, wanneer niet in dit hoogst kritieke uur voor de ooren van regering en volk wordt uitge- roepen, dat God zich schrikkelijk vertoont over zulke omkeering der ordeningen en zulk spotten met de verantwoordelijkheden, die Hij in Zijn historie-leiding ons op de nationale schouders heeft gelegd? Want „de wet“ en „het recht“ ze worden verward en tenslotte evenzoo goed humanistische en revolutionaire begrip- pen, indien ze niet meer duidelijk beleden en aange- zegd worden als wet en recht in den mond en de hand v a n d e n l e v e n d e n G o d. Zoo spoedig dit getuigenis verzwakt, naderen elkaar, hoe wonderlijk het klinkt, Schouten en Soekarno, Beel en Bruins Slot; de tegenstand mag nog zóó fel zijn, maar de arena is door den vijand bepaald en de w a p e n e n tot den strijd zijn onderling wederzijds aange- past, al waren ze oorspronkelijk ook afkomstig uit onderling onvergelykbare arsenalen.

Is het wonder, wanneer dan de strijd niet meer ge- zegend wordt? O, we kunnen met die vraag worstelen: zou God geen omkeer geven, geen dusdanigen zegen schenken op zulke „anti-revolutionaire“ activiteit dat de ramp in dien weg wordt afgewend?

En nu kan niemand zeggen welken weg de Heere metterdaad nog gaan zal, ook ten dezen. Maar wel dienen we bij voorbaat te erkennen dat, wanneer de strijd niet blijkt te zijn een voor het r e c h t d e s A l l e r h o o g s t e n niemand Zijn zegen kan ver- wachten en op Zijn beloften eerlijk pleiten. Dan mag ook niemand zich een fata morgana voor- spiegelen van „het kan verkeeren“. — Dan mogen de kranten ook niet het geweten sussen met de betuiging: maar de regering, het volk, ze zijn t e n m i n s t e g e w a r s c h u w d — want de waarschuwing, hoe energiek ook en hartstoehtelijk, was niet geladen met de kracht der profetie. H. J. SCHILDER.

VAN „OORZAKEN EN REDENEN“

I Herhaaldelijk wordt, men weet het, door synodale voorlichters, inclusief dr J. Ridderbos, in geding ge- bracht de z.g. voor-geschiedenis der bespreking, in deputatenverband van de z.g. leergeschieden. Men laat daarbij opvattingen bij de menschen postvatten, die wij onjuist noemen. Wij zijn nu wel gedwongen het- zelfde recht te nemen als die opponenten, en te gaan spreken over wat eerst nog niet publiek was. Hier volgt een stuk, ingediend bij de synode van Sneek, mede door mij ondertekend.

In alfabetische orde was ondergeteekend: de eerste en prof. Vollenhoven, de tweede ondertekenaar. Men onthoude dit bij de lectuur:

Door de Generale Synode van Amsterdam 1936, Acta artikel 212, 273 sub 36, zijn de brs. Dr J. L. Schouten, Prof. Dr G. Ch. Aalders, Dr G. Diemer, Prof. Dr S. Greijdanus, Prof. Dr V. Hepp, Prof. Dr K. Schilder, Dr J. Thijs, en Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven benoemd tot „Deputaten“ met opdracht, door de Synode niet nader omschreven „opvattingen“, waarvan evenwel door de Synode werd vastgesteld, dat zij „in onze kerken worden voorgedragen“ alsmede dat ze „van de tot nog toe gangbare leerings afwijken“, en ook, dat „eenzijdig de voorstanders dezer opvattingen gelooven en verzekeren, dat ze geheel conform Schrift en Belijdenis zijn, terwijl anderzijds door menigeen in onze kerken de vraag is gesteld, of deze voorgedragen opvattingen wel in overeenstemming zijn met Schrift en Belijdenis“.

a) naar haar zakelijke beteekenis te onderzoeken en te toetsen aan Schrift en Belijdenis,

b) daarover op de volgende Synode rapport uit te brengen en haar daarin met advies te dienen.

In alfabetische volgorde hadden naar het oordeel der Synode bedoelde opvattingen betrekking op de onderwerpen: „Algemeene genade, Genadeverbond, Onsterfelijkheid der ziel, Pluriformiteit der kerk, Ver- eeniging van de beide naturen van Christus, Zelfon- derzoek“.

Een korte wijle mochten de Kerken zich vleien met de hoop, dat de samensprekingen dezer Commissie de gerezen moeilijkheden tot oplossing zouden brengen. Doch reeds begin Januari 1937 bleek deze verwach- ting niet in vervulling te zullen gaan: Professor Hepp liet toen een brochure verschijnen waarin onder meer één der Commissieleden van confessionele afwijking werd beschuldigd.

Ook andere moeilijkheden bleven niet uit. Blijkens publicatie van Prof. Dr S. Greijdanus („de Reformatie“ 15 April 1938) heeft deze tot de voortgezette Synode te Amsterdam, vergaderd April 1938, een missive ge- richt, met mededeeling, onder opgaaf van gronden, „niet verder de opdracht, hem in zake de Deputaten betreffende de bekende geschillen verleend, te kunnen vervullen, en met het verzoek, hem „van haar wel te willen ontfangen“. Eén van de gronden heeft Prof. Greijdanus gepubliceerd, aldus:

„In de derde plaats is bij het bovengenoemde nog dit bijgekomen, dat een der Deputaten, Prof. Dr V. Hepp, ondanks de Synode gezamenlijk onderzoek en gezamenlijke toetsing door Deputaten in opdracht gaf, met last van rapport aan de volgende Synode, intusschen in brochures mede-Deputaten, hoewel hen niet bij name noemende, maar toch duidelijk aangeven- de, openlijk beschuldigde van afwijking van de Con- fessie; en dat hij dit deed op eene wijze (zie „Hoe Prof. Dr V. Hepp citeert“ in de „De Reformatie“ van 7 Januari 1938 en volgende nummers), die de vraag doet rijzen, hoe zij met wetenschappelijke ernst en goede trouw bestaanbaar is. Daardoor wordt verdere samenwerking in dezen uiterst moeilijk, zoo niet on- mogelijk“.

De voortgezette Synode heeft aan het verzoek van Prof. S. Greijdanus voldaan, hem dus ontheven van zijn opdracht, en, waar ze daarmee volstond, het getal der Deputaten tot 7 teruggebracht.

Inmiddels is in dezelfde vergadering, waar de brief van Prof. Greijdanus gelezen is, door K. S. (even 'n kleine ommissie) eveneens aan de Synode van Amster- dam mededeeling gedaan, van het feit, dat ook bij hem bezwaren bestonden betreffende den gang van zaken in de besprekingen der Deputaten, dat over deze bezwaren in de Commissie nog nader gehandeld moest worden, dat men dus alsnog te dezer zake diligent was en dat hij zich de consequenties uit een eventueel niet tot oplossing geraken der moeilijkheden voorbehield.

Waar nu inmiddels van zulk een oplossing geen sprake geweest is, en sinds eenige maanden onderge- teekenden (d.w.z. K. S. en zijn mede-rapporteur prof. Vollenhoven) niet meer met hun mede-Deputaten ver- gaderen, is het noodig, omtrent den gang van zaken in dezen Uw vergadering enkele dingen mede te deelen.

1. Ook bij ondergeteekenden leeft het bewaar, dat Prof. Greijdanus in April 1938 — zie boven — publiek inbracht tegen de handelwijze van Prof. Hepp, in be- trekking tot de door Prof. Greijdanus bedoelde brochures. Inzonderheid twee bedenkingen stonden op den voorgrond:

a. Wij hadden er bezwaar tegen dat Prof. Hepp, toen de Synode hem benoemde tot Deputaat, niet of zijn nog voorgenomen brochures inhield, teneinde als De- putaat mede te arbeiden met hen, die door de Synode tot zijn mede-Deputaten aangewezen waren, of ter wille

van de voortzetting der uitgave van zijn brochures, voor deze benoeming bedankte.

b. Eveneens hebben wij er bezwaar tegen dat Prof. Hepp in zijn brochures uit geschriften ook van eenige zijner mede-Deputaten onderscheiden citaten gaf die of niet juist weergegeven, of onjuist geïnterpreteerd werden, gelijk o.m. nader is aangetoond in de door Prof. Greijdanus genoemde artikelenreeks, en dat hij tot op den dag van heden, hoewel herhaaldelijk door eerstondergeteekende daartoe uitgenoodigd, volstan- dig geweigerd heeft, met hem daarover samen te spreken onder afspraak van nadere publicatie, ja zelfs geweigerd heeft aan te geven, waar de door hem letterlijk geciteerde uitspraken van den eerstonderge- teekende gevonden waren.

2. We nemen ons voor, op dit laatste punt straks nog nader terug te komen. Thans zij vooropgesteld, dat in het algemeen heel de samenwerking in de Com- missie uiterst bezwaarlijk was, gelijk moge blijken.

3. Reeds in de allereerste vergadering der Com- missie is van meer dan één zijde bezwaar ingebracht tegen de eigenaardige figuur, dat het eene Commis- sie lid tegen het andere publiek schreef in betrekking tot de aan de Commissie ter bespreking toegewezen punten. Aanstonds had dus dit bezwaar de volle aan- dacht der Commissie, te meer, omdat Prof. Schilder reeds toen heeft medegedeeld (13 Februari 1937) zich alle rechten te moeten voorbehouden indien Prof. Hepp na deze eerste vergadering van de toen nog voltallige Commissie zou voortgaan op den ingeslagen weg en diensgevolge ook aan Prof. Schilder over- komen zou wat reeds een ander Commissielid was overkomen. Hoewel door een en ander deze aange- legenheid dus de volle attentie der Commissie had en met name ook van haar voorzitter en secretaris, die tevens voorzitter en scriba der Amsterdamsche Synode waren, is het toch kunnen geschieden, dat een brief der classis Utrecht, welke eveneens bezwaar in- bracht tegen het feit, dat een Commissielid publiek anderen van confessionele afwijking beschuldigde, aan de kennis der andere leden werd onthouden. Voor- zitter en secretaris hebben naar hun latere mededeel- ling het stuk vergeten; het bestaan daarvan werd ons eerst medegedeeld nadat Prof. Hepp zijn tot nu toe laatste brochure had laten verschijnen. Hoewel wij geen oogenblik de juistheid dezer verklaring in twij- fel trekken, typeert dit voorval toch wel de afwijg- heid van een klankbodem voor dergelijke bezwaren, die blijkbaar niet slechts bij ons, doch ook in de Ker- ken leefden. Van deze teleurstellende ervaring deed Prof. Schilder reeds mededeeling in de vergadering der voortgezette Synode.

4. Dat het bezwaar der classis Utrecht ook elders leefde bleek uit den volgende brief van den Kerke- raad van Ermelo:

Hooggeachte Heeren en Broeders,
De Kerkeraad van de Gereformeerde Kerk te Ermelo voelt zich gedrongen zich met het volgende tot U te wenden.

De Kerkeraad, pijnlijk getroffen door het feit, dat de leden der Commissie, welke van de jongste Synode opdracht ontving om een onderzoek in te stellen naar de z.g. „leer-geschieden“ in onze Kerken en daar- over aan de Synode van 1939 te rapporteren, zich niet ontzien, tijdens het Commissoriale onderzoek elkander publiek in de pers van afwijking der Con- fessie te beschuldigen; spreekt over dit feit zijn diep leedwezen en groote bezorgdheid uit;

en dringt bij Uwe Commissie met alle kracht aan op het doen van zoodanige stappen, dat aan die ge- waakte perspolemie tusschen leden Uwer Commissie een einde kome.

Met hoogachting en br. gr.

Namens den Kerkeraad van de Gereformeerde Kerk te Ermelo,

w.g. J. VAN HERKSEN, h.t. praeses.
w.g. J. H. KAPPERS, scriba.

Gelijk hieronder nog nader blijken zal, hebben ondergeteekenden, mede naar aanleiding van dit laatste schrijven bij vernieuwing hun bezwaren uit- gesproken en hun wenschen in een schriftelijk voor- stel belichaamd. De beslissing daarover was in de Commissie aangehouden tot na de vergadering der voortgezette Synode van April 1938. Het was dan ook mede in verband hiermede dat Prof. Schilder in de vergadering der Synode thans ook aan de Synode zelf, officiële wijze, hij zich alle rechten moest voorbehouden in geval geen solutie gevonden werd.

5. Een ander, niet gering bezwaar, lag hierin, dat de meerderheid der Commissie er niet voor te vin- den was, vooraf gemeenschappelijk vast te stellen, welke meeningen en van welke auteurs door haar moesten worden onderzocht en getoetst. Tot twee- maal toe (eerste en tweede vergadering) is op het kiezen van deze werkmethode aangedrongen. Het mocht echter niet baten. De meerderheid gaf er de voorkeur aan, de Commissie dadelijk te splitsen in de vier sub-Commissies. Gevolg van deze methode was dat niemand een afgerond beeld der te bespreken opinies had.

6. Dit werd op den duur met name voor onder- geteekenden een ernstig bezwaar. De Synode van 1936 toch had wel geconstateerd, dat er opinies waren die van de gangbare leerings afweken, maar had deze

niet omschreven. Naar onze meening echter bleek mettertijd steeds meer omschrijving van die opinies, zoowel naar haar aantal als naar haar inhoud, voor de Commissie een gemeenschappelijke en voorop te stellen taak. En zulks onder meer ook om deze reden dat ten aanzien van bepaalde vraagpunten een algemeen gangbare opinie tot op heden ontbrak, gelijk wij hieronder nog nader hopen aan te toonen. Is nu op zulk een punt een veelheid van onderling tegenstrijdige opinies in de Kerken ingedragen, dan kan de gangbare meening, naar welke de Synode verwees, tenslotte geen andere zijn dan die welke is neergelegd in Confessie of Liturgische geschriften. Wij mochten niet aannemen dat de andere leden der Commissie in den waan zouden leven als zou op alle in aanmerking komende punten slechts een bepaalde meening de gangbare zijn geworden. Ook zij stonden dus in zulk een geval voor de consequentie de Confessionele uitspraken als de eigenlijke uitdrukking der gangbare meening in aanmerking te doen komen. Maar dit gaf dan weer aan de te bespreken kwesties zulk een ernstig aspect, dat te meer daarom vaststelling en formulering van de te onderzoeken opinies ons een eerste eisch bleek. Het deed ons leed ook hierin weer alleen te staan.

7. Een ander bezwaar tegen de wijze waarop de eisch tot samenwerking werd nageleefd betrof de notuleering. Wij mochten verwachten dat de secretaris, tevens scriba der Synode in zijn aantekeningen omtrent de vergaderingen aan allen recht zou doen en dat de Commissie in haar geheel alles wat officieel ter sprake kwam en behandeld werd zou willen vastleggen in de gehouden aantekeningen, vooral wanneer zulks uitdrukkelijk gevraagd werd. Zoowel in het eene als in het andere opzicht werden wij teleurgesteld. Met name twee punten noemen we:

a. Prof. Hepp heeft in een der vergaderingen uitgesproken dat er in de kerken geheime vergaderingen werden gehouden die — aldus luidde zijn letterlijke uitspraak — niet omgingen buiten leden der Commissie. Aanstonds is door ondergeteekenden gevraagd, de namen der Commissieleden te noemen en bewijzen te geven. Voor zichzelf wisten en verklaarden zij de bewering van Prof. Hepp te kunnen wraken. Ze wilden echter gaarne weten of misschien andere Commissieleden bedoeld werden, in welk geval eveneens nader bewijs gevorderd werd. Of anders verlangden zij dat de beschuldiging zou worden teruggenomen. Prof. Hepp verklaarde het bewijs op een volgende vergadering te zullen leveren. Het eerste punt dat op de volgende vergadering dezerzijds aan de orde werd gesteld, was dan ook de vraag welke bewijzen Prof. Hepp thans bij kon brengen. Ze werden echter niet gegeven. Zijn bewering intrekken wilde Prof. Hepp evenwel ook niet; hij zou „te zijner tijd“ de bewijzen wel overleggen. Nu gaan wij hier verder niet op de handelwijze van Prof. Hepp in. Ons bezwaar keert zich thans tot de Commissie. Hoewel deze aanklacht een en ander maal officieel te berde was gebracht en besproken, besloot, na deze uitsluiting van Prof. Hepp de Commissie met (als schier immer) alleen onze stemmen tegen dat van dit punt in de notulen geen aantekening mocht worden gehouden. Wij onthouden ons van verdere opmerkingen.

b. Een ander bezwaar rakende de notuleering deed zich voor bij een volgende, voor de ontwikkeling der dingen beteekenissenvolle nadere vaststelling van de verhouding tusschen Prof. Hepp en eerdere ondergeteekende. Reeds in de eerste vergadering had n.l. Prof. Schilder de gedachte geopperd dat, nu eenmaal tot instelling van sub-commissies was besloten, Prof. Hepp en hijzelf zulk een sub-commissie zouden vormen. Gegeven eenmaal het besluit zag hij om meer dan een reden in zulk een nader contact voordeel voor de rust en den vrede der Kerken. Zulk een contact immers zou allicht leiden tot een beter verstaan van elkander en, waar het vermoeden leefde, dat Prof. Hepp (gelijk ook later uitgekomen is) in zijn volgende brochures ook Prof. Schilder wilde bestrijden, daar meende deze laatste, dat onderlinge samenspreking allicht hetzij de uitgave van deze brochures zou voortkomen, hetzij hun inhoud ten goede beïnvloeden.

Want, al heeft Prof. Schilder den strijd met Prof. Hepp, toen deze eenmaal aangevallen had, niet vermeden en op alle punten geantwoord, hij achtte het toch dadelijk zijn plicht het mogelijke te doen ter voorkoming van die openlijke debatten. Dit was dan ook de voornaamste reden waarom hij gaarne met Prof. Hepp een sub-commissie wilde vormen, temeer omdat zij beiden de dogmatiek hadden te doceren en over bepaalde punten, die de Commissie waren overgegeven, reeds beiden in de pers geschreven hadden. Prof. Hepp voelde evenwel niets voor dezen voorslag; Prof. Schilder werd dan ook aan Prof. Aalders toegevoegd.

Als wij hierop wijzen is dit volstrekt niet om Prof. Hepp's vrijheid in dezen te betwisten. Wij melden deze bijzonderheid dan ook niet zoozeer als bijdrage tot de kennis van de geschiedenis der jongste polemieken als wel om te komen tot hetgeen nu volgt.

Nu immers tusschen de Professoren Hepp en Schilder geen geregeld contact als sub-commissie-leden nogelijk was, moest op andere wijze in gevallen waar het noodig bleek dit contact worden gezocht. Ten gevolge van een hierna te noemen besluit der Commissie kon Prof. Schilder niet in de volle vergadering met Prof. Hepp handelen over de door hem inge-

brachte publieke beschuldigingen. Noodgedwongen heeft daarom Prof. Schilder in aanwezigheid der andere Commissieleden op den Vrijdag voor Pinkster 1938 Prof. Hepp medegedeeld met hem in schriftelijke correspondentie te willen treden ter opklaring van de situatie, geschapen door de brochure waarin Prof. Hepp ook zijn collega Schilder aanviel alsmede door de daartegen ter weerlegging geschreven artikelen van laatstgenoemde. De wijze waarop Prof. Hepp hierop reageerde komt hieronder nog ter sprake. Thans slechts dit: hoewel Prof. Schilder aanstonds den secretaris verzocht zijn vraag en het antwoord van Prof. Hepp te notuleeren, werd gelijk den volgende keer bleek, in de betreffende notulen met geen woord van deze aangelegenheid melding gemaakt. Eerst toen Prof. Schilder er op bleef staan heeft de secretaris die aantekeningen alsnog opgenomen. Ook hier onthouden we ons van verdere opmerkingen.

K. S.

CENTRALE DIACONALE CONFERENTIE.

Bij dezen wordt aangekondigd de 51ste (buitengewone) centrale diaconale conferentie der Geref. Kerken, op Woensdag 15 Januari a.s. om 11 uur voorm. in de Geref. Kerk, Zuidsingel, Amersfoort.

Agendum: 1. Opening; 2. Ons diaconaal orgaan; 3. Ons rust- en herstellingsoord; 4. Slotwoord van prof. Veenhof; 5. Sluiting.

Zij die logies wenschen, gelieven dit te berichten aan br. G. den Hartog, Regentesselaan 16, Amersfoort.

Wat het orgaan betreft, de voorgaande conferentie verleende blanco mandaat betreffende de uitgifte van een diaconaal orgaan. Waarschijnlijk verschijnt het eerste nummer in Januari 1947. Benoeming van de redactie op de 55ste conferentie te Groningen. Het orgaan zal heeten „Dienst“.

Het rust- en herstellingsoord wordt algemeen gewenscht; waarschijnlijk zal binnen zeer korten tijd met den bouw kunnen begonnen worden. Het wordt een tehuis voor tijdelijk verblijf van herstellenden en rust-behoevenden.

K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

POSITIEVE VRUCHT DER SCHEURING, VOLGENS DR. WURTH.

In de synodocratische „Groninger Kerkbode“ van 2 November schrijft (Dr) P. P. (rins) een verslag van de in Groningen gehouden Evangelisatie-Strreekvergadering, waar één der referenten was Dr Brillenburg Wurth, de man, die het heeft aangedurfd, te gaan zitten op den „zesden hoogleeraar“-stoel, waarvoor indertijd vooral door Prof. Schilder zoo geijverd is, maar die er pas kwam, (aan de pseudo-Kamper School), toen de Kamper dogmaticus, met volle instemming en medewerking van o.a. Dr Wurth, den huidige pseudo-Kamper ethicus, was weggevoerd op een wijze, die spotte met alle fundamentele regels der Christelijke ethiek, en waardoor de omvang van de ontzettende zedelijke crisis in de Geref. Kerken bloot kwam te liggen. Een ding, dat we vooral niet moeten vergeten, wanneer men ons van synodocratische zijde tegenwoordig met woorden, zachter dan olie, opwekt, om toch alles te doen, om de geslagen breuk te herstellen, maar geen vinger uitsteekt, om het geschonden recht te herstellen en de dóór en door immoreele dugsenaamde „tucht“-handelingen ongedaan te maken.

Maar om nu terug te keeren tot bovengenoemd verslag. Volgens Dr Prins heeft Dr Wurth o.m. dit gezegd: „De scheuring heeft echter ook eenige positieve vrucht afgeworpen voor de Evangelisatie. De mentaliteit, die de uitgetreden broeders kweekte, leidde tot een zekere sterilitet, zoodat al minder een vruchtbaar gesprek met de buitenkerkelijken kon worden gevoerd. Wanneer het Evangelie langzaam zou worden „een nieuwe wet“, dan zou ook de missionaire taak der kerken op den duur belemmerd worden zijn“. (Spatieeringen van mij, G. A. H.)

Zonder nu een boos oor of een in gal gedoopte pen te hebben, kunnen we zeggen: hier wordt door Dr Wurth geconstateerd, dat de kerk-scheuring althans voor de Evangelisatie positieve vrucht heeft gehad; deze vrucht n.l., dat men van de door de uitgetreden broeders aangekweekte mentaliteit is verlost; dat nu de periode van sterilitet gelukkig achter den rug is, en er dus weer vruchtbare gesprekken met buitenkerkelijke menschen mogelijk zijn. De ban is uit het leger!

Dr Wurth moet dan op zijn standpunt God ook maar gaan danken, dat de door Christus opgelegde missionaire kerktaak vandaag weer onbelemmerd kan doorgaan, nu de Heere het zoo wel heeft gemaakt, en zij, die 't Evangelie verkrachten en gingen maken tot „een nieuwe wet“, uitgetreden zijn; dus: zólf zoo vriendelijk en verstandig geweest zijn, om de Geref. Kerken vaarwel te zeggen, wel wetende, dat zij

er immers niet meer in thuis hoorden. Ach neen! er is ook nooit en nergens iemand uit de kerk geworpen, nietwaar Dr Wurth? Wij weten beter, gelukkig (of moet ik zeggen: helaas?).

We weten nu óók, dat volgens Dr Wurth wij het vooral zijn geweest, die door onze kerkistische en zelfvoldane mentaliteit het Evangelisatiewerk de laatste jaren lam legden, en dat wij door onze „nieuwe wet“ anderen wilden beladen met lasten, te zwaar om te dragen, en die de vrijheid, die er in Christus Jezus is, zouden teniet doen; kortom, dat wij aan het Evangelie zijn blijde genade-karakter gingen ontnemen.

Nu is deze beschuldiging ook al lang niet nieuw meer. Ze werd b.v. ook al eens door Dr K. Dijk geuit op een Groninger predikantenconferentie. 't Heeft, gelooven we, geen zin, die hier nog eens te weerleggen. Dat is vaak genoeg gebeurd. Tot dusver blijkbare zonder eenige positieve vrucht. Erg jammer!

Dr Wurth heeft nog meer gezegd. 't Verslag van Dr Prins vervolgt: „Al hebben in politiek en sociaal en in wetenschappelijk opzicht de broeders veel werk gedaan, dit alles stond heel sterk in het teken van de antithese-idee, die er is, maar die verkeerd kan worden aangewend. Zagen we de tegenstanders niet te weinig als vijanden, die gewonnen moesten worden, en te veel als vijanden, die verhouwen moesten worden? De beginselen moesten we bestrijden, de dragers der beginselen moesten we winnen. Dat is te veel op den achtergrond gebracht. In het anabaptisme zijn te onderscheiden twee nuances, n.l. een quististische en een agressieve. Van deze laatste nuance meent spreker wel een vrij sterken invloed te zien in onze kringen, en niet minder in de kringen der vrijgemaakten. Te veel wilde men eigen kring veiligstellen en afsluiten tegenover degenen, die buiten waren“. (Laatste spatieering van mij, G. A. H.)

Hierop zouden we dit willen antwoorden, dat er volgens Dr Wurth in het verleden wel heel wat goed werk is gedaan, maar dat er toch eigenlijk dit bezwaar aan kleefde, dat het te veel, te sterk stond in het teken van de antithese.

We hooren hier weer een onderton van dat klagen en treuren over die consequent-doorgevoerde antithesegedachte, iets wat ook bij heel wat zich Gereformeerd noemende theologen (en niet-theologen) steeds meer in de mode schijnt te komen.

Die vijandschap van Genesis 3:15 moet niet in dien absoluten zin worden opgevat.

Meer soepel, ziet ge! iets meer in den geest van Bavinck en Verkuyl en zoo.

Lid worden van de Partij van den Arbeid b.v. of zich aansluiten bij de A.N.O.V.

En dan nog een luchtig sausje van De Lustigheid er overheen en 't is klaar.

Wie gaat er mee naar de bioscoop? We hebben ten aanzien daarvan volgens dezen Zwolschen predikant (pas sprekende in Groningen over Gereformeerde levenswijze) onze tot dusver „knulige“ houding noodig te herzien, vooral met het oog op onze jeugd. Gelukkig, dat we geen last meer hebben van die anti-wereldmentaliteit, aangekweekt door de „uitgetreden broeders“! Nietwaar, Dr Wurth?

Wanneer Dr Wurth voorts zegt, dat beginselen meer moesten bestreden, opdat de dragers ervan gewonnen werden, dan antwoorden wij: Wie ontkent dat, óók onder ons vrijgemaakten? Ware dat bestrijden van kwade beginselen altijd en door een ieder maar wat meer getrouw gebeurd, tot op vandaag toe. Ook het bestrijden van alle valsche eenheidsgedachte en van een Christendom boven geloofsverdeeldheid.

Denk aan de historie van den Calvinistenbond, Dr Wurth!

Wint men soms dragers van kwade beginselen, als men b.v. Barthiagen aandient als Calvinisten, uit louter breedheid en ruimhartigheid?

Bestrijding van beginselen?

Och kom! ik zie al die vogels van diverse beginsel-pluimage gaandeweg genoegelijker samen zitten op de rustige takken van den oecumenischen wonderboom. Wat zingen ze een éénig lied!

En wat dien zin betreft over die vijanden, die meer gewonnen dan verhouwen dienden te worden, daarop zou ik deze variatie willen maken: „Zaagt gij, o Dr Wurth, met Uw Synode, de „bezwaarde“ mede-kerkleden niet te weinig als broeders, die behouden konden worden, en te veel als kerkvijanden, die (immers in den Naam des Heeren!) verhouwen en uitgeworpen moesten worden? (Vijanden en kerk-scheurders, die trouwens achteraf weer honingzoet werden aangesproken als „broeders“, alsof er niets gebeurd was!) Waarom, Dr Wurth, zoo ruim doen tegenover de buitenkerkelijken, en zoo eng tegenover broeders, die steeds met U aan één Avondmaalstafel aanzaten?

Wat voorts die agressief-anabaptistische houding (weer niet het minst geconstateerd bij de Vrijgemaakten) betreft, waardoor men eigen kring veiligstellen en afsluiten wilde tegenover anderen —, die zie ik juist dáár, waar men een in wezen doopersche doopleer, aangehangen door een bepaalden kring van theologen, zéér agressief en zéér doelbewust tot kerkleer heeft weten te verheffen, op een moment, dat men de kans schoon zag, een aantal

Hevelings en veiligders, die gaan

En nu gelisatie ook heel

Geloof heel en hoe mis ha

Hoer naar bu krachten

twist? M sing pre ters, gem

Hierin De z tus kerle

teit. De zom makende

dienaren mede oov

voor de En da vermaakt

arbeid kkracht

alleen n Christus

dat Dr n en r

de zond zijn ker door het

Dr Pr Kerk op

O dro Een k kwaad v

wording Van z dat z b

waarach — tenz bekeert,

keert, e staat. Dat ho

we om. Want hoorzan

door Ge

Amio

Zien gang de

lijk geb komen, Indien

verlang „lof des Als de

wijshic Dit i

tijd, dat groote

van ve En i

soms n Want

maar s men er

Maar worde

aller o Wat

genoem landsch

beeld, i Indisch

het mi Het den F

humain den lac

nieuwe deze o benoem

stelde juist d

In z

vertrou

iets se